

NÄRINGSLIVSNÄMNDEN

Sammanträdestid: Måndagen den 9 september kl. 18.30-20.30

Sammanträdesplats: Kommunkansliet i Kumlinge by

Beslutande:

Ordinarie:

- Mia Hanström, ordförande
- Désirée Johansson, viceordf.
- Agneta Enqvist
- Kjäll Törnroos
- Benny Pettersson

Ersättare i kallelseordning:

- Jenny Schütten
- Ken Johansson

- Gun-Mari Lindholm, kommunstyrelsens ordförande
- Christian Dreyer, kommundirektör

Underskrifter:

Mia Hanström
Ordförande

Satu Numminen
Protokollförare

Justering, Kumlinge 16.9.2019

Désirée Johansson
Protokolljusterare

Jenny Schütten
Protokolljusterare

Protokollet officiellt framlagt till påseende på kommunens digitala anslagstavla
www.kumlinge.ax, måndagen den 16.9.2019

Intygar, tjänsteställning:

Marianne Eklund
byråsekreterare

Utdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun

KALLELSE TILL NÄRINGSLIVSNÄMNDEN

TID: MÅNDAGEN DEN 9 SEPTEMBER 2019 KL. 18.30

PLATS: KOMMUNKANSLIET, KUMLINGE

ÄRENDEN SOM KOMMER ATT BEHANDLAS

- §34 SAMMANTRÄDETS LAGLIGHET OCH BESLUTFÖRHET
- §35 VAL AV PROTOKOLLJUSTERARE
- §36 FASTSTÄLLANDE AV FÖREDRAGNINGSLISTAN
- §37 SOMMAREN 2019, tillbakablick
- §38 FLYGFESTIVAL KUMLINGE 2019, utvärdering
- §39 BUDGET ~~2019~~ 2020
- §40 ÄRENDEN TILL KÄNNEDOM
- §41 ÖVRIGA ÄRENDEN

Det justerade protokollet från sammanträdet jämte besvärсанvisning hålls officiellt framlagda måndagen den 16.9.2019 på www.kumlinge.ax

Ordförande Mia Hanström genom Satu Numminen, sekreterare

Denna kallelse till sammanträde har anslagits på anslagstavlan för offentliga kungörelser på www.kumlinge.ax den 2.9.2019

intygar Marianne Eklund, byråsekreterare

FASTSTÄLLD FÖREDRAGNINGSLISTA

- §34 SAMMANTRÄDETS LAGLIGHET OCH BESLUTFÖRHET**
- §35 VAL AV PROTOKOLLJUSTERARE**
- §36 FASTSTÄLLANDE AV FÖREDRAGNINGSLISTAN**
- §37 SOMMAREN 2019, tillbakablick**
- §38 FLYGFESTIVAL KUMLINGE 2019, utvärdering**
- §39 BUDGET 2020**
- §40 ÄRENDEN TILL KÄNNEDOM**

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ NÄRINGSLIVSNÄMNDEN § nr 34-40

datum 9.9.2019

sida 3

§ 34 - SAMMANTRÄDETS LAGLIGHET OCH BESLUTFÖRHET

Ordförande Mia Hanström läser upp kallelsen till sammanträdet. På kallelsen skall vara antecknat sammanträdesplats och tidpunkt samt vilka ärenden som skall behandlas. De närvarande antecknas i närvarolistan. Enligt 23 § i kommunallagen är nämnden beslutför då minst hälften av ledamöterna är närvarande.

Ordförande Hanström konstaterar att sammanträdet är lagligen sammankallat och beslutfört.

§ 35 - VAL AV PROTOKOLLJUSTERARE

Två ledamöter utses att justera sammanträdet protokoll innan det datum då det är framlagt till påseende.

FÖRSLAG

Ledamöterna Désirée Johansson och Jenny Schütten utses att justera protokollet. Förslaget vinner understöd.

BESLUT

Enligt förslag. Protokollet skall vara framlagt till påseende 16.9.2019.

§ 36 - FASTSTÄLLANDE AV FÖREDRAGNINGSLISTAN

Ordförande Mia Hanström läser upp föredragningslistan.

FÖRSLAG

Ordförande Mia Hanström konstaterar att inga övriga ärenden föreligger och föreslår att föredragningslistan fastställs med §34-40. Förslaget vinner understöd.

BESLUT

Enligt förslag.

Protokolljusterarnas signaturer

Utdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
NÄRINGSLIVSNÄMNDEN 34-40

§ nr

datum
9.9.2019

sida
4

§ 37 – SOMMAREN 2019 - tillbakablick

Ordförande Mia Hanström redogör för ärendet. Nämndens sekreterare Satu Numminen har samlat statistik och annan information om den gångna sommaren gällande nämndens turistiska verksamhet. Informationen bifogas till detta protokoll (bilaga 1).

Nämnden stod värd tillsammans med Ålands Flygklubb för Flygfältsfest på Kumlinge 3.8.2019. Utvärderingen av evenemanget bifogas till detta protokoll (bilaga 2). Nämnden har via ordförande fått ta emot frågor om och kritik gällande servicen utanför högsäsongen, dvs. bristen på service ss. café/restaurang i augusti. Turisters förväntningar på servicenivån i skärgården kan vara långt över den nivå som företagarna vill eller klarar av att hålla utanför högsäsongen. Ärendet tål att diskuteras närmare med turistföretagarna.

FÖRSLAG

Ordförande Hanström föreslår att nämnden antecknar informationen till kännedom. Vidare föreslår Hanström att nämndens sekreterare ges i uppdrag att ordna en Turistföretagarträff inom en månad för att diskutera den gångna säsongen med branschen och för att efterhöra tankar från företagarna inför nämndens andra behandling av budget 2020 kring mitten av oktober. Förslaget vinner understöd.

BESLUT

Enligt förslag.

Protokoljusterarnas signaturer

Utdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
NÄRINGSLIVSNÄMNDEN 34-40

§ nr

datum
9.9.2019

sida
5

§ 38 – FLYGFESTIVAL KUMLINGE 2019 - utvärdering

Ordförande Mia Hanström redogör för ärendet. Nämnden stod värd tillsammans med Ålands Flygklubb för Flygfältsfest "FFF" på Kumlinge 3.8.2019. Utvärderingen av evenemanget bifogas till detta protokoll (bilaga 2).

Hanström konstaterar att evenemanget var mycket lyckat, besökarsiffran torde uppgå till närmare 200.

DISKUSSION

FÖRSLAG

Ordförande Hanström föreslår att nämndens sekreterare ges i uppdrag att arrangera ett öppet möte tillsammans med Ålands Flygklubb för att få deras input i utvärderingen, visa bilder från FFF 3.8.2019 samt för att diskutera eventuellt evenemang sommaren 2020.

Förslaget vinner understöd.

BESLUT

Enligt förslag.

Protokolljusterarnas signaturer

Utdragets riktighet bestyrkes

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ NÄRINGSLIVSNÄMNDEN § nr 34-40

datum 9.9.2019

sida 6

§ 39 – BUDGET 2020

Ordförande Mia Hanström redogör för ärendet. Nämnden diskuterar nästa års budget för att ge sekreteraren i uppdrag att ta fram mera underlag för nämndens andra budgetbehandling. Andra möten där idéer kan fångas till budgeten är ett öppet budgetmöte 18.9 dit kommuninvånare är välkomna att höra om kommunens ekonomi och berätta om sina önskemål, mötet med lokala turistföretagare och mötet med Ålands Flygklubb.

DISKUSSION

FÖRSLAG

Ordförande Hanström föreslår att följande satsningar tas med i första utkastet till budget 2020:

- Vandringsledsprojektet i Visit Ålands regi: arbetstid för kommunens kontakt, eventuellt mera skyltar/stolpar (beroende på vilka stigar tas med i projektet)
- Vandringsledsskötselhjälp i ett koncept som kan inkludera både Kumlinge byalag r.f., kommunen och turistföretagare.
- Sommarjobbkonceptet i samarbete med Brändö-Kumlinge församling enligt tidigare år.
- Koordinering av FFF 2020 tillsammans med Ålands Flygklubb.
- Utveckling av besöks-Kumlinge – eventuellt tillsammans med andra kommuner? Punktinsatser eller ett längre projekt?
- Turistbroschyren, Kumlinge-kartan och Kumlinge-infomapp som tidigare.
- Deltagande i skärgårdsgemensam Infomapp om alla skärgårdskommuner är med och kostnaden hålls i nivå med årets samt att materialet återanvänds i den mån det är möjligt.
- Större satsning i annonsering?
- Vårstädning och skrotsamling som förut, även plan för städning och uppfräschning på norra färjefästet?
- Förnyelse på kommunens hemsida, särskilt på den delen som riktas till besökare?

Sekreteraren ges i uppdrag att arbeta vidare med budgeten utifrån diskussionen och anteckningarna ovan.

Förslaget vinner understöd.

BESLUT

Enligt förslag.

Protokolljusterarnas signaturer

Utdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ **NÄRINGSLIVSNÄMNDEN 34-40**

§ nr

datum
9.9.2019

sidan
7

§ 40 – ÄRENDEN TILL KÄNNEDOM

Ordförande Mia Hanström och nämndens sekreterare Satu Numminen redogör för följande ärenden till kännedom:

- Flygfältsfest 3.8.2019, utvärdering (bilaga 2)
- Skärgårdsgemensamma mappen, kostnader 2019 (bilaga 3).
- Kommunfullmäktiges beslut 30.8.2019 (bilaga 4).
- Kommunens utlåtande om turlistor från 1.1.2010 (bilaga 5)
- Trafikgruppens protokoll från höstens möten (bilaga 6)
- Visit Ålands rapport Turismen på Åland (bilaga 7)

DISKUSSION

FÖRSLAG

Ordförande Hanström föreslår att informationen antecknas till kännedom.

BESLUT

Enligt förslag.

Ordförande avslutade mötet kl. 20.30.

Protokolljusterarnas signaturer:

Utdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
NÄRINGSLIVSNÄMNDEN 34-40

§ nr

datum
9.9.2019

sida
8

ANVISNING FÖR RÄTTELSEYRKANDE OCH BESVÄRSANVISNING

BESVÄRSFÖRBUD

Vad förbudet grundar sig på	Eftersom nedan nämnda beslut endast gäller beredning eller verkställighet, kan enligt § 112 kommunallagen rättelseyrkande inte framställas eller kommunalbesvär anföras över beslutet.
	Paragrafer 34-36
	Besvär kan inte anföras över nedan nämnda beslut, eftersom skriftligt rättelseyrkande enligt § 110 kommunallagen kan framställas över beslutet.
	Paragrafer
	Enligt § 5 Förvaltningsprocesslagen/annan lagstiftning kan besvär inte anföras över nämnda nedan beslut.
	Paragrafer och grund för besvärsförbudet:

ANVISNING FÖR RÄTTELSEYRKANDE

Myndighet till vilken rättelseyrkande kan framställas, samt tid för yrkande av rättelse	Den som är missnöjd med nedan nämnda beslut kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande. Skriftligt rättelseyrkande får framställas av den som ett beslut avser eller den vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) samt av kommunmedlemmar.
	Myndighet hos vilken rättelse yrkas: Kumlinge kommun Näringslivsnämnden i Kumlinge 22820 Kumlinge Paragrafer: 37-40 Yrkandet skall framställas inom 14 dagar från delgåendet av beslutet. En part anses ha fått del av beslutet sju dagar efter dagen då brevet avsändes, om inte något annat påvisas. En kommunmedlem anses ha fått del av beslutet den dag protokollet lagts fram offentligt. I vardera fallet räknas inte framlägnings- eller delgivningsdagen i besvärstiden.
Rättelseyrkandets innehåll	Av rättelseyrkandet skall framgå yrkandet och vad det grundar sig på. Yrkandet skall undertecknas av den som framställer det.

Protokolljusterarnas signaturer

Urdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
NÄRINGS- OCH VÄRMEFÖRVALTNINGSNÄMNDEN 34-40

§ nr
34-40

datum
9.9.2019

sidor
9

KOMMUNALBESVÄR

Besvärsmyndighet och besvärstid	<p>I nedan nämnda beslut kan ändring sökas skriftligt genom besvär. Ändring i beslut med anledning rättelseyrkanden kan sökas genom kommunalbesvär endast av den som framställt rättelseyrkandet. Om beslutet har ändrats med anledning av rättelseyrkandet, kan ändring i beslutet sökas genom kommunalbesvär också av en som är part eller kommunmedlem. Ett beslut får överklagas genom kommunalbesvär på den grunden att</p> <ol style="list-style-type: none">1. beslutet tillkommit i felaktig ordning,2. den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter eller3. beslutet annars strider mot lag. <p>Besvärsmyndighet är Ålands förvaltningsdomstol PB 31 22101 Mariehamn</p> <p>Paragrafer:</p> <p>Besvärstid: 30 dagar från delfäendet av beslutet.</p> <p>En part anses ha fått del av beslutet sju dagar efter dagen då brevet avsåndes, om inte något annat påvisas. En kommunmedlem anses ha fått del av beslutet den dag protokollat lagts fram offentligt.</p>
--	---

FÖRVALTNINGSBESVÄR

Besvärsmyndighet och besvärstid	<p>Besvärsmyndighet är Ålands förvaltningsdomstol PB 31 22101 Mariehamn</p> <p>Paragrafer:</p> <p>Besvärstid: 30 dagar från delfäendet av beslutet.</p>
--	---

BESVÄRSSKRIFT

<p>Besvärsskrift</p> <p>I besvärsskriften skall anges</p> <ul style="list-style-type: none">- ändringssökandes namn, yrke, bostadsort och adress- vilket beslut som överklagas- vilka ändringar som yrkas i beslutet- motiveringar till att beslutet bör ändras <p>Besvärsskriften skall undertecknas av ändringssökande själv eller av den som författat skriften. Om endast den som författat besvärsskriften undertecknar den, skall också yrke, bostadsort och postadress anges.</p> <p>Till besvärsskriften skall fogas det beslut som överklagas, i original eller som officiellt bestyrkt kopia, och intyg om den dag från vilken besvärstiden skall räknas.</p>
<p>Inlämnande av besvärshandlingarna</p> <p>Besvärshandlingarna skall inlämnas till besvärsmyndigheten för besvärstidens utgång. Besvärshandlingarna kan även sändas med post eller genom bud, men i så fall på avsändarens eget ansvar. Handlingarna skall lämnas till posten i så god tid att de kommer fram innan besvärstiden går ut. Enligt lagen om domstolsavgifter kan domstolen ta ut en avgift för inlämnande av besvär. Kontakta respektive domstol för mer information.</p>

Protokolljusterarnas signaturer

Utdragets riktighet bestyrkes

SOMMAREN 2019, tillbakablick

Sommarjobbarna

Säsongen i kyrkan för sommarjobbarna har fungerat bra och arbetet har löpt på som planerat. Sommarjobbarna har nu fått sin slutlön, km-ersättningar och arbetsintyg. Totalsumma löner till sommarjobbarna är 3461,73 euro, soc.kostnaderna är 47,41 och km-ersättningarna 17,10.

Församlingen är positiv till fortsatt samma koncept under sommaren 2020.

S:ta Anna kyrka besöktes av 1643 personer under den tiden som sommarjobbarna höll den öppen. Motsvarande besöksiffra från några tidigare år:

år	besökare
2013	1531
2014	1363
2015	1678
2016	1445
2017	1569
2018	1668

Näringslivsnämndens sekreterare

Det mesta av årets arbete görs på våren så under sommaren har arbetsmängden varit mindre igen som vanligt, mycket tack vare att sommarjobbarna sköter den löpande distributionen av broschyrer, Kumlinge Nytt och annat material.

Totalt för hela året är det budgeterat 720 arbetstimmar, varav 525 är förbrukade under årets första 8 månader. På hösten är det vanligtvis mindre arbete så detta område torde vara under kontroll och hålla sig inom budget.

Broschyråtgång

Här statistik över distributionen i år jämfört med ifjol.

	2019	2018
Norra linjen	1300	1200
Tvärgående	200	200
Väntstuga	100	150
Kumlinge by	400	550
Seglinge by		100
Enklinge by		100
Turistföretag K:ge	600	700
Turistföretag E:ge	200	200
Turistföretag S:ge	300	100
Turistföretag Bärö	100	200
Guidningar		200
Visit Åland	1100	200
	4300	3900

Statistik för kollektivtrafikpassagerare juni-augusti

	2019	2018	2017	2016
JUNI	49	21	43	108
JULI	79	43	37	94
AUGUSTI	51	51	38	35
totalt	179	115	118	237

FLYGFÄLTSFEST KUMLINGE 2019, utvärdering

FFF – FlygFältsFest, gick av stapeln 3.8 på Kumlinge flygfält, programmet pågick 13-17. 8 flygplan och upp mot 200 personer deltog under dagen!

Här följer en beskrivning på vad som gjordes av vem både före och efter FFF.

- Förarbetet för näringslivsnämndens sekreterare bestod av att ta kontakt med Kumlinge FBK och Räddningstjänsten för att avtala om användningen av fältet / helikopterplattan (plan för kontakt och utrymning) samt att marknadsföra evenemanget (intresserade flygklubbar, Kumlinge Nytt, anslagstavlor). Detta förarbete uppskattas ha tagit 5-6 timmar samt 3 timmar för iordningställande och genomgång med FBK och hälsovårdare på flygfältet dagen innan evenemanget.

- Planeringsträffar: Nämndens ordförande Mia Hanström har planerat programmet med Ålands Flygklubb. Hanström har ordnat med en sida och ett evenemang på Facebook i syfte med att marknadsföra FFF.

Hanström tillsammans med Airl Pettersson, Satu Numminen, Désirée Johansson och Jannika Reed har haft planeringsmöten för andra delar kring FFF ss. servering och annan försäljning under evenemanget, logi- och matfrågor, transporter och övrigt program.

- Kumlinge vägstations personal såg till att området på och omkring flygfältet var i gott skick inför evenemanget. De slog en äng till parkering, en annan för folksamling och ställde fram ett bord med bänkar samt avfallskärl på fältet. Vägstationen lånade också ut 7-8 "stängelhållare" samt cirka 100 meter "varningsband".

Enligt vägstationens Kent Schåman var arbetet inte betungande för dem eftersom det mesta av det ska göras i vilket fall som helst så länge vägstationen sköter fältet. Enligt Schåman är det positivt att fältet används. Tjänstemännen på ÅLR är inte välinställda till asfaltering av banan, ska det bli av så måste det till en politisk beställning.

- Ulf Pettersson lånade ut och ställde fram sin traktorkärra som fungerade som scen.

- Under FFF fungerade Mia Hanström som konferencier som på scenen presenterade programmet, intervjuade olika personer (flygare och lokala företagare) och höll i anmälningarna till publikflygningarna. Ljudanläggningen som användes i intervjuerna under hela eftermiddagen var lånad från ABF Åland.

- Flygarna (från Ålands Flygklubb och olika flygklubbar i Sverige) visade sina plan för allmänheten, ställde upp på intervjuer på scen för att berätta om flygning som hobby samt ordnade publikflygningar i slutet av evenemanget.

- Under FFF sålde Dansös gård sina produkter ss. lammburgare, Tommy Pettersson sålde fisksmörgåsar och rökta abborrar, Kumlinge byalag sålde kaffe, kaffebröd och glass, Nina Carlsson sålde saft och kaka samt lokalt hantverk och Karin & Ann-Charlotte sålde sitt hantverk.

- Näringslivsnämndens sekreterare Satu Numminen ordnade åt barnen en möjlighet att vika och rita ett eget flygplan inne i "flygfältskojan" samt en tävling med pappersflygplan. Priset till vinnaren i tävlingen var ett Skärgårdsspel, sponsrad av Sagolik service.

- Kumlinge FBK fanns på plats under hela evenemanget. Publiken fick möjlighet att bekanta sig med FBKs verksamhet och utrustning. Barnen fick åka en runda med brandbilen.

- Flygarna ordnade en landningstävling där dels de tävlade med varandra och dels kunde publiken tippa på vinnande plan. Det vinnande planet belönades med en korg med lokala varor, sponsrad av Utskärgårdstjänster, Sagolik service och Nina Carlsson.

- Publikflygningarna tog vid när programmet i övrigt var slut. Alla som ville fick flyga en tur över Kumlinge för självkostnadspris.

- Evenemanget fick bra mediabevakning i lokal media på Åland, rapporteringen från evenemanget var positiv och fick gott om plats på tidningssidor.

På tangenterna,

Satu Numminen, sekr.
Näringslivsnämnden

Gemensam skärgårdsmapp 2019

76 exemplar färdigställda av Kumlinge kommun

Kostnader

Kostnader för arbete	tot.	555,00 €
varav Sagolik service, förarbete		168,00 €
Sagolik service, ihopplockning		287,00 €
Kumlinge sjöscouter		100,00 €
Kostnader för material	tot.	920,00 €
varav plastfickor mm.		205,00 €
tryckerikostnad		715,00 €
Totalt		1 475,00 €

Kostnadsfördelning:

	Sidor	Andel	Belopp	exkl.moms. (moms tillkommer)
Brändö	8	8/86	137,21	
Föglö	30	30/86	514,53	
Kumlinge	17	17/86	291,60	
Kökar	17	17/86	291,60	
Sottunga	6	6/86	102,91	
Vårdö	8	8/86	137,21	
	86		1475,06	

JS

Kumlinge kommun SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
21-27

datum
30.8.2019 4

§ 24 PROJEKT "UTVECKLING AV BESÖKS-KUMLINGE"

KST § 2019:35 PROJEKT "UTVECKLING AV BESÖKS-KUMLINGE"

Se näringslivsnämnden §11/13.2.2019.

Beslutet är "enligt förslag", och förslaget är:

Ordförande Hanström föreslår att nämnden ställer sig positiv till att arrangera tillsammans med Ålands Flygklubb en flyg-dag på Kumlinge på sommaren 2019. Dagens program formas under våren men skall innehålla fakta om flygfältet och om flygning, Idéseminarium kring flygfältets framtid samt andra lättsammare inslag. Förhoppningen är att lokala företagare och föreningar bidrar till evenemanget med lokala tjänster och produkter, ss. hantverk och mat. Ordförande åtar sig att diskutera Ålands Flygklubbs åtaganden i evenemanget.

Vidare föreslår nämnden till kommunstyrelsen att den reserverar medel för att ta fram underlag för ett Leader-projekt kring flygfältet mm.

Det är något oklart vad näringslivsnämndens beslut innebär, men efter diskussion med ordförande Hanström har framkommit att ordförande menar att nämnden önskar att kommunstyrelsen dels anslår pengar för sommarens projekt (i storleksordningen 100-500 euro) och dels medel för att ta fram underlag för ett LEADER-projekt (ca 1000 euro). Föredragande har tolkat korrespondens med Hanström som att nämnden anser att kommunen ska vara huvudman för projektet.

Kommunstyrelsen har inte tillgängliga medel att anslå, men tolkar det som att näringslivsnämnden äskar om tilläggsmedel. Frågan skall då ev. till fullmäktige för beslut utifrån kommunstyrelsens förslag.

Kommunstyrelsen kan notera att näringslivsnämnden tillsammans med Ålands flygklubb avser arrangera en "flyg-dag" på Kumlinge sommaren 2019. Detta torde kommunstyrelsen anse kunna skötas inom näringslivsnämndens ekonomiska utrymme. Att föra ett förslag om tilläggsmedel på max 500 euro till fullmäktige får anses vara onödig administration.

Kommunfullmäktige behandlade budget för 2019 vid sitt möte den 13.12.2018. Vid detta möte föreslog Hanström att 1000 euro skulle anslås för att möjliggöra för-projektering av projektet Flygfestival vid Kumlinge flygfältet. Förslaget fick inte understöd. Då kommunfullmäktige för mindre än fyra månader sedan inte understödde att utöka budgeten enligt detta förslag får man anta att stöd fortfarande saknas i fullmäktige.

Summan är inte av en sådan storleksordning att kostanden i sig entydigt motiverar avslag. Frågan som snarare aktualiseras av anhängan är hur kommunen ska förhålla sig till projekt i allmänhet. Fram till nu har kommunen strävat efter att undvika att vara huvudman för projekt som inte är av direkt anknytning till kommunens verksamhet. I kommunen är det kommunstyrelsen som fattar beslut om att vara huvudman vid projektansökningar. För de projekt kommunen inte är huvudman är frågan hur kommunen ska agera för att behandla deras behov jämlikt.

Om man vill börja engagera kommunen ekonomiskt och personellt i projekt av den för handen liggande typen så måste man ta ställning till om kommunen bör ta på sig huvudmannaskap för sådana och annars anslå medel generellt för projekt snarare än öronmärkta för ett enskilt projekt. För detta generella anslag kan man med fördel utforma någon form av principer för tilldelning.

FÖREDRAGANDES FÖRSLAG

Kommunstyrelsen noterar att näringslivsnämnden avser arrangera en flyg-dag under sommaren 2019 och anser att det kan göras utan ansökan om tilläggsmedel då den beräknade kostnaden är så låg.

Kommunstyrelsen noterar vidare att näringslivsnämnden är intresserad av att vara huvudman för ett LEADER-projekt kring "flygfältet mm." som i näringslivsnämndens

Kumlinge kommun SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ	§ nr	datum	sid
Fullmäktige	21-27	30.8.2019	5

kallelse till den 25.3.2019 benämns "Utveckling av besöks-Kumlinge" för vilket näringslivsnämnden anholder om tilläggsmedel om 1000 euro för att ta fram underlag för LEADER-ansökan.

Kommunstyrelsen beslutar att föreslå kommunfullmäktige att bevilja 1000 euro enligt näringslivsnämndens äskande. Om medel beviljas kan näringslivsnämnden utforma en projektansökan som sedan ska godkännas av kommunstyrelsen. Ur ansökan skall framgå vad projektets roll i kommunens hållbarhets-, jämställdhets- och utvecklingsarbete ska vara.

DISKUSSION

Ledamot Fredriksen föreslog att kommunstyrelsen skulle avslå näringslivsnämndens yrkanden. Förslaget fick ej understöd.

BESLUT

Enligt föredragandes förslag.

KFG § 2019:13

DISKUSSION

Kommunstyrelseledamot Numminen redogjorde för ärendet.

Ordförande föreslog att ärendet skulle bordläggas till fullmäktiges sammanträde i augusti då man vet mer om intresset efter att flyg-dagen hållits. Förslaget fick understöd av ledamöterna Sundman och Engman.

Omröstning om bordläggning utfördes. För bordläggning krävs 1/3 av närvarande ledamöters röster. Omröstningen formulerades så att "ja" betydde bordläggning och "nej" inte bordläggning. Perämaa, Sundman och Engman röstade ja, dvs för bordläggning. Övriga röstade nej. Då mer än 1/3 av rösterna var för bordläggning bordlades ärendet till fullmäktiges första sammanträde efter sommaren.

BESLUT

Ärendet bordlades till kommunfullmäktiges sammanträde i augusti.

DISKUSSION

Ärendet diskuterades. Styrelseledamot Numminen redogjorde för den "Flygfältsfestival" som gick av stapeln sommaren 2019.

Ledamot Engman föreslog att Kumlinge kommun inte ska åta sig något huvudmannaskap i ett projekt av den här typen men om någon annan organisation vill åta sig huvudmannaskapet kan denna söka stöd genom kommunens sedvanliga bidragshantering. Förslaget fick understöd av ledamot Stefan Sundman.

Då ordförande förklarade diskussionen avslutad fanns två förslag: kommunstyrelsens och ledamot Engmans. Ordförande formulerade omröstningen så att "ja" betydde stöd för kommunstyrelsens förslag och "nej" stöd för Engmans förslag.

Vid omröstning utföll rösterna så 6 ledamöter röstade "nej" (Pettersson, Stefan Sundman, Pettersson, Engman, Ingrid Nygård-Sundman, Newton) och 0 röstade "ja". Beslut enligt Engmans förslag.

Protokolljusterarnas signaturer _____ Utdragets riktighet bestyrker _____

SS

Kumlinge kommun
SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
21-27

datum
30.8.2019

sida
6

BESLUT

Kumlinge kommun åtar sig inte något huvudmannaskap i ett projekt av den här typen men om någon annan organisation vill åta sig huvudmannaskapet kan denna söka stöd genom kommunens sedvanliga bidragshantering.

Protokolljusterarnas signaturer

Utdragets riktighet bestyrker

55

Kumlinge kommun

Ålands Landskapsregering
PB 1060
22 111 MARIEHAMN

Utlåtande om turlistförslag från 1.1.2020

Kumlinge kommun vill härmed framföra följande synpunkter och ändringsförslag gällande ÅLSs turlistförslag för år 2020

Tvärgående linjen

- På måndagar tidigareläggs avgången på eftermiddagen till 13.20. Detta för att möjliggöra en snabbtur till fasta Åland, tex för att hämta grus, virke mm. Alla andra dagar ska avgången vara 14.00.

Brändö-Kumlingelinjen

- Ankomsten i Kumlinge söndag 17.30 skall fortsätta till Enklinge, avgång från Enklinge 18.25.

- Följande tur stryks: söndag Kumlinge 17.55, Lappo 18.40, Torsholma 19.05, istället läggs in

Kumlinge 18.40, Asterholma 19.25, Lappo 19.40, Torsholma 20.00 samt Åva-Osnäs 20.30. Denna ändring är viktig för den som ska vara på fastlandet på måndag morgon (läkare, arbete mm.) eftersom det inte går någon morgontur på måndag samt möjliggör en senare retur för helgbesökare från Kumlinge till fastlandet.

Åva-Osnäs

- Kumlinge anhåller om en tur på onsdagar 17.35 Åva-Osnäs, alltså samma som finns på torsdagar. En sådan tur ger möjlighet till kombination från Brändö-Kumlingelinjen.

Allmänna kommentarer

- Kommunen ser gärna senare kvällsturer från fasta Åland till Kumlinge i kommande turlistor. Med tvärgående finns det möjlighet att utöka trafiken på kvällarna och Brändö-Kumlingelinjen kan köra en kombinerande tur så att också Brändö kan använda samma tur.

- Kommunen ser gärna en tidigare tur till fasta Åland på söndagar. Med nuvarande turlista är det svårt att ta del av kulturutbud och andra evenemang på fasta Åland på veckosluten utan att det alltid innebär en övernattning för att på lördag måste man avvika så tidigt från fasta Åland och söndag kan man inte komma dit förrän sent på eftermiddagen.

Kumlinge kommun

- Det är oacceptabelt att en färja helt tas ur trafik under en vecka, dessutom under högsäsong så som skedde med Ejdern i början av augusti. Det har kännbara negativa konsekvenser för resenärer och mätbara ekonomiska förluster för turistföretagen. När Ejdern nyligen togs ur trafik på kort varsel var dessutom informationen obefintlig i hamnarna och på Ålandstrafikens hemsida fanns den enbart på svenska och nådde därmed inte utländska turister.
- Landskapsregeringen bör utveckla sin information till passagerare så att man alltid får information om färjan bytts ut till färja med andra faciliteter. Detta är viktigt för alla men särskilt för passagerare med funktionsnedsättningar eller med små barn.
- Kommunen anser att lågsäsongsturlistan är för lång. Mellansäsongsturlistan bör gälla minst från mitten av april på våren och minst till mitten av oktober på hösten.
- Kapaciteten under lågsäsong på söndagar från Brändö och Kumlinge till fasta Åland befaras vara för liten. I och med trafikomläggningen har kapaciteten minskat jämfört med tidigare. En lösning är att lägga in en tur med tvärgående linjen på söndag eftermiddag Snäckö-Långnäs från mitten av april.
- Många av de föreslagna turerna med Ejdern ger inte Kumlinge fler möjligheter att resa österut/österifrån eftersom kombination med Viggen saknas. Färjan blir främst en lokalfärja. Eftersom framtida behov av lokalfärja mellan Kumlinge och Brändö inte är känt är det svårt att ha åsikter om exakta klockslag.
- Embarsundsfärjans lunchpaus måste anpassas till trafiken mellan Överö och Degerby om kombinationerna mellan färjorna ska vara användbara. Pausen kan ändras till 10.55-11.30.

Kumlinge den 30 augusti 2019

Mia Hanström
Kumlinge kommun
Näringslivsnämnden

Gun-Mari Lindholm
Kumlinge kommun
Kommunstyrelsen

Trafikarbetsgruppen

Möte 5/2019 22.8.2019 kl. 15.30-17.45

Närvarande Anki Lahtinen, Satu Numminen, Mauritz Larsson

PROTOKOLL

Arbetsgruppen arbetade med

- kommunens utlåtande om ÅLRs förslag till turlista 2020
 - kommunstyrelsens synpunkter
 - Brändös önskemål inför 2020
- möjligheter i höstens turlista, tips till KN

I kommunens utlåtande till ÅLR tas upp följande:

Tvärgående linjen

- På måndagar tidigareläggs avgången till 13.20. Detta för att möjliggöra en snabbtur till fasta Åland, tex för att hämta grus, virke mm. Alla andra dagar ska avgången vara 14.00.

Brändö-Kumlingelinjen

- Ankomsten i K:ge söndag 17.30 skall fortsätta till E:ge, avgång från E:ge 18.25.
- Följande tur stryks: söndag K:ge 17.55, Lappo 18.40, T:holma 19.05, istället läggs in K:ge 18.40, A:holma 19.25, Lappo 19.40, T:holma 20.00 samt Åva-Osnäs 20.30. Denna ändring är viktig för den som ska vara på fastlandet på måndag morgon (läkare, arbete mm.) eftersom det inte går någon morgontur på måndag samt möjliggör en senare retur för helgbesökare från Kumlinge till fastlandet.

Åva-Osnäs

- Kumlinge anholder om en tur på onsdagar 17.35 Åva-Osnäs, alltså samma som finns på torsdagar. En sådan tur ger möjligheten till kombination från Brändö-Kumlingelinjen.

Allmänna kommentarer

- Det är oacceptabelt att en färja helt tas ur trafik under en vecka. Det har kännbara negativa konsekvenser för resenärer och mätbara ekonomiska förluster för turistföretagen. När Ejdern togs ur trafik i början av augusti var dessutom informationen obefintlig i hamnarna och på Ålandstrafikens hemsida fanns den enbart på svenska och nådde därmed inte utländska turister.
- Kommunen ser gärna senare kvällsturer från fasta Åland till Kumlinge i kommande turlistor. Med tvärgående finns det möjlighet att utöka trafiken på kvällarna och Brändö-Kumlingelinjen kan köra en kombinerande tur så att också Brändö kan använda samma tur.
- Kommunen ser gärna en tidigare tur till fasta Åland på söndagar. Med nuvarande turlista är det svårt att ta del av kulturutbud och andra evenemang på fasta Åland på veckosluten utan att det alltid innebär en övernattning för att på lördag måste man avvika så tidigt från fasta Åland och söndag kan man inte komma dit förrän sent på eftermiddagen.
- Landskapsregeringen bör utveckla sin information till passagerare så att man alltid får information om färjan bytts ut till färja med andra faciliteter. Detta är viktigt för alla men särskilt för passagerare med funktionsnedsättningar eller med små barn.
- Kommunen anser att lågsäsongsturlistan är för lång. Mellansäsongsturlistan bör gälla minst från mitten av april på våren och minst till mitten av oktober på hösten.

JS

- Kapaciteten under lågsäsong på söndagar från Brändö och Kumlinge till fasta Åland befaras vara för liten. I och med trafikomläggningen har kapaciteten minskat jämfört med tidigare. En lösning är att lägga in en tur med tvärgående linjen på söndag eftermiddag Snäckö-Långnäs från mitten av april.
- Många av de föreslagna turerna med Ejdern ger inte Kumlinge fler möjligheter att resa österut/österifrån eftersom kombination med Viggen saknas. Färjan blir främst en lokalfärja. Eftersom framtida behov av lokalfärja mellan Kumlinge och Brändö inte är känt är det svårt att ha åsikter om exakta klockslag.
- Embarsundsfärjans lunchpaus måste anpassas till trafiken mellan Överö och Degerby om kombinationerna mellan färjorna ska vara användbara. Pausen kan ändras till 10.55-11.30.

Tips i Kumlinge Nytt 9/2019:

Möjligheter som turlistan ger i höst från 1.9.2019 till årets slut

- På söndagar kan man åka från Enklinge 17.10 till Kumlinge och kombinera med Odin 18.00 Snäckö-Långnäs.
- På måndagar går det en tur 13.25-14.30 Kumlinge-Torsholma, precis som tidigare, men observera att den körs med Ejdern och finns därför i turlistan för Brändö-Kumlingelinjen.
- På måndagar och onsdagar kan man komma från fastlandet med Viggen 10.35-11.15 Osnäs-Åva och kombinera med Ejdern 12.00/12.10-13.05/13.15 Torsholma-Kumlinge samt vidare 13.30-13.45 Kumlinge-Enklinge.
- På torsdagar kan man åka med Ejdern 15.30-16.35 Kumlinge-Torsholma och kombinera med Viggen 17.35-18.15 Åva-Osnäs.
- På fredagar kan man komma från fastlandet med Viggen 15.55-16.35 Osnäs-Åva och kombinera med Ejdern 17.10-18.15 Torsholma-Kumlinge samt vidare 18.30-18.45 Kumlinge-Enklinge. Om man har farit samma morgon på Alfågeln's tidigare tur kan man på det här viset göra en riktigt snabb tur till fastlandet med tid framme i tex Reso mellan 10.30-14 (14.30).
- På söndagar kan man åka från Enklinge 17.10 till Kumlinge och kombinera med Ejdern 17.55-19.05 Kumlinge-Torsholma (obs. ej kombination med Viggen).
- På söndagar kan man komma från fastlandet med Viggen 15.05-15.45 Osnäs-Åva och kombinera med Ejdern 16.25-17.30 Torsholma-Kumlinge samt vidare 18.15-18.30 Kumlinge-Enklinge. Eller till och med vidare med Odin 18.00 Snäckö-Långnäs!

OBS: Brändö-Kumlingelinjen kör också lokaltrafik mellan Kumlinge och Enklinge. Se torsdag eftermiddag där turerna 13.30 och 14.45 + retur körs nu med Ejdern stället för tidigare Enklingefärjan.

Trafikarbetsgruppen

Möte 6/2019 5.9.2019 kl. 20-21.30

Närvarande Anki Lahtinen, Satu Numminen, Mauritz Larsson
Bo Karlsson, infrastrukturavdelningen, ÅLR

Trafikarbetsgruppen gick igenom följande med Bo Karlsson:

- Kommunens utlåtande; förklaringar och motiveringar.
- Enklingetrafiken; uppkomna problem från 1.9 (fredag cirka 18, lösning på gång från 1.10, Bo Karlsson lämnar info till Kumlinge Nytt)
- Busskombinationen på söndag i Hummelvik efter trafikomläggning (lösning på gång, Ålandstrafiken informerar)
- Ålandstrafiken och bokningsregler; BK uppmanade kommunen att skriva skilt om bokningsreglerna samt andra allmänna kommentarer, turlistutlåtandet ska vara koncentrerat på turlistan.
- Seglingefärjans turlista; kommunen står fast vid sin tidigare ståndpunkt, dvs. turlistan ska gälla enbart under skolans sommarlov (ej hela juni-augusti). BK berättade att han har försökt få fler perioder att sammanfalla med skolans sommarlov, dvs. även högsäsongsturlistan, men ändringen anses vara för dyr (södra linjens extra färja).
- Kommande års trafik; BK uppmanade kommunen att försöka påverka kommande upphandlingar politiskt på så sätt att ÅLR upphandlar lite fler turer än vad som finns i turlistan så att de kan införas vid behov.

Rapport

Turismen på Åland

Sammanställd av Visit Åland r.f.
Utgiven augusti 2019

INLEDNING

Det kan fortsatt konstateras att turismen har en stor betydelse för det åländska samhället. Totalt står turismens förädlingsvärde för 18,4% av Ålands BNP. Turismen är också en av Ålands viktigaste exportnäringar med ett exportvärde om totalt 330 miljoner euro. Var femte ålänning i den privata sektorn arbetar inom turismen och indirekt bidrar turismen till arbetstillfällen i branscher som är underleverantörer till turismbranschen.

Turismen fortsätter att växa globalt och förutspås fortsätta växa i bra takt. Städerna i Finland och Sverige följer samma utveckling, samtidigt som turismens utveckling utanför städerna kraftigt varierar. På Åland har turismen delvis bytt form, övernattningar i stugor och camping minskar samtidigt som övernattningar på hotell, logi hos privatperson mot betalning och i eget fritidshus ökar. Sammanfattat har Åland stagnerat med minskat antal registrerade kommersiella övernattningar men ett ökat antal övernattningar totalt och en sakta stigande turisminkomst.

Hur ska Åland gå tillväga för att ta tillvara potentialen i den globala turismens tillväxt? Och vilka åtgärder krävs för att göra så? För att svara på detta behöver vi dels titta på var Åland står idag (turismutvecklingen samt nulägesanalys av branschen) samt hur efterfrågan förändras (resvanor och trender).

Målsättningen med denna rapport är därför att sprida kunskap om turismbranschens nuläge och om konsumenternas efterfrågan och förväntningar, samt att lyfta fokusområden för en framtida utveckling där Åland blir en konkurrenskraftigare destination.

INNEHÅLL

1. Inledning
2. Turismen på Åland
 - 2.1 Turismens betydelse
 - 2.2 Turismens utveckling
 - 2.3 Branschanalys
3. Omvärlden och trender
 - 3.1 Turismens utveckling i våra närområden och globalt
 - 3.2 Utvecklingen på Ålands huvudmarknader
 - 3.3 Trender inom turismnäringen
4. Fokusområden 2020-2022
5. Sammanfattning
6. Ansvarsområden
7. Definitioner och källförteckning

TURISMEN PÅ ÅLAND

STATUS 2018

18,4%

Turismens totala förädlingsvärde motsvarar 18,4% av BNP (220 milj.€)

Var 5:e ålänning inom den privata sektorn är sysselsatt inom turismen

6%

Globalt och i Europa har turismen ökat med 6% under 2018

Totalt antal övernattningar, registrerade och oregistrerade, kommersiella samt alla icke kommersiella övernattningar

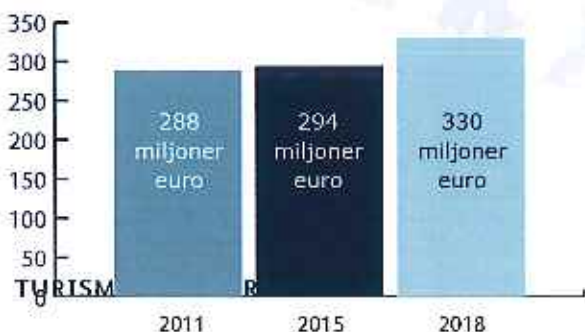

Antal kommersiella övernattningar ca.

500 000

De registrerade kommersiella övernattningarna har legat på en relativt oförändrad nivå de senaste fem åren.

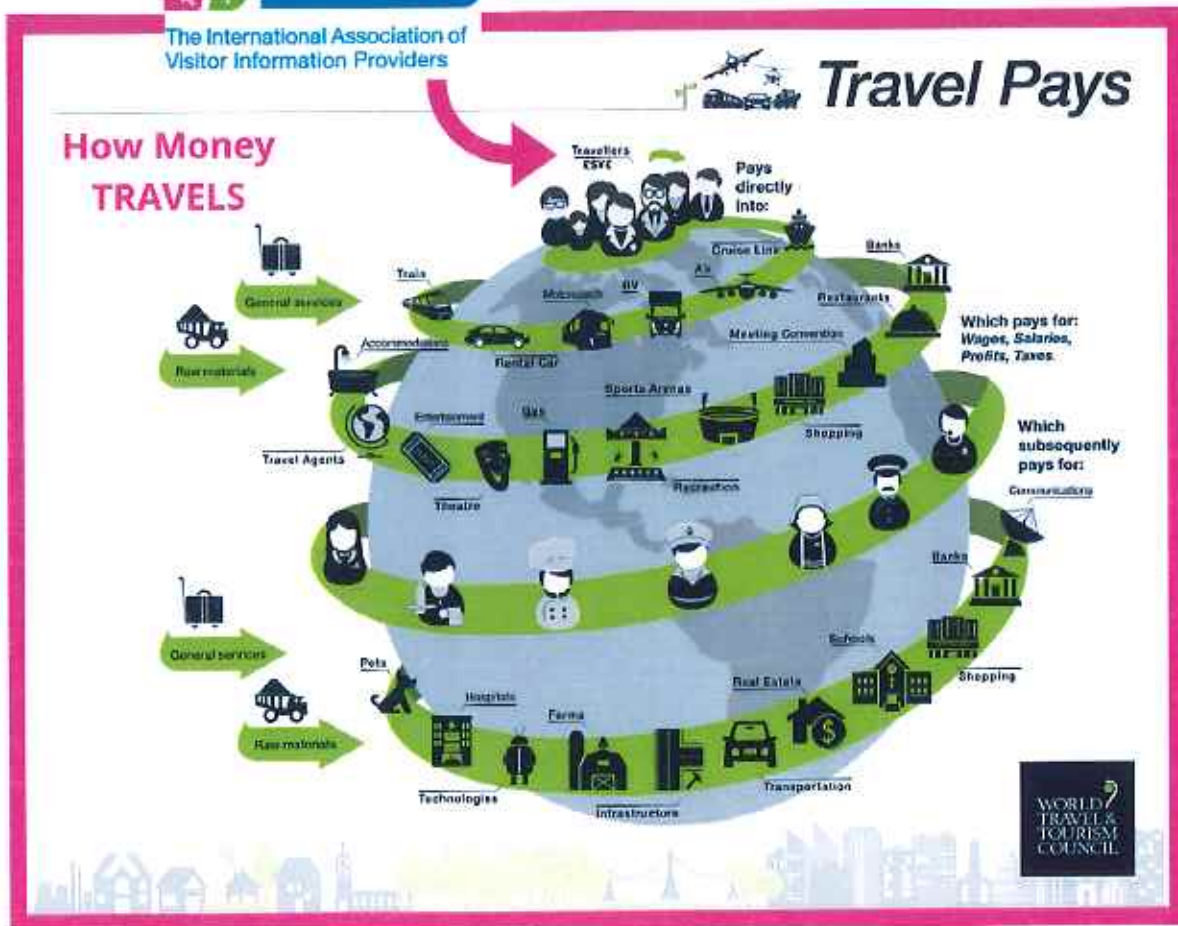
Turismen är Ålands viktigaste exportnärning.

Den landbaserade turisminkomsten har de senaste tio åren vuxit med 10% till 105 miljoner € 2018.

Den totala turisminkomsten (inkl. den turistiska andelen av sjöfarten) har minskat med 4% till 330 miljoner € 2018.

2. TURISMEN PÅ ÅLAND

2.1 TURISMENS BETYDELSE

Inledningsvis görs en djupdykning i turismens inverkan på det åländska samhället utgående från ÅSUB:s rapport "Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2018".¹

ÅSUB följer upp turismen totalt, vilket innebär både de turistiska verksamheterna till sjöss som de landbaserade verksamheterna.

Landturismens konsumtion uppgick 2018 till ca 105 miljoner och har således ökat med 10% under de senaste tio åren. **Turismens totala konsumtion** (vilken utöver landturismen inkluderar även de åländska passagerarfärjornas försäljning till turister samt de åländska företagens turisminkomster utanför Åland) har minskat med 4% under motsvarande tidsperiod och uppgick till ca 330 miljoner euro 2018.² Eftersom det knappt finns någon inrikesturism att tala om på Åland kan turismens totala konsumtion antas motsvara näringens exportvärde och vi kan därmed konstatera att turismen är en av Ålands viktigaste exportnäringar då det bland annat överstiger varuhandels totala exportvärde.³

Den totala turismens andel av Ålands BNP uppskattas 2018 till 18,4%, vilket motsvarar ett

förädlingsvärde på ca 220 miljoner euro. Landturismens andel uppskattas till 2,9% (35 miljoner euro). Motsvarande andel är 1,9% för Finland och 2,4% för Sverige, medan den globala turismsektorns direkta ekonomiska påverkan står för 3,2% av globala BNP samma år.⁴

Den åländska **turismens totala förädlingsvärde** har de senaste tio åren minskat med ca 14% (landturismen -10%)⁵, vilket till stor del kan förklaras av nedgången inom sjöfarten. På längre sikt har de facto landturismen utvecklats i snabbare takt än den övriga ekonomin, medan turismen totalt har halkat efter.

Turismen har inte bara betydelse för företagens ekonomi och för Ålands BNP, utan har också en betydande effekt på **sysselsättningen**. Totalt sysselsatte turismen 2018 13 600 personer inom den privata sektorn, vilket jämfört med 2011 innebär en ökning för turismen totalt.⁶

Turismen är även **regionalpolitiskt** betydelsefull, vilket blir tydligt då man jämför det lokala serviceutbudet på Åland med utbudet på andra orter i samma storlek. Turismsektorns samhällspåverkan sträcker sig från att väcka hela Åland till liv under sommarhalvåret till att motivera investeringar i infrastruktur och trafikförbindelser. Turismen bidrar till att upprätthålla en lokal service, som annars inte kunde bära sig.

Turismnäringen har utöver detta en indirekt effekt på den åländska ekonomin, som uppkommer genom att åländska företag i andra branscher fungerar som underleverantörer till turismbranschen. Turismen är också en betydelsefull inkörsport för inflyttning till Åland och till arbetslivet för unga.

Sammanfattningsvis har både den turismrelaterade landkonsumtionen och sysselsättningen ökat de senaste tio åren medan turismens förädlingsvärde minskat, vilket tyder på sämre lönsamhet.

Vad beror det på? För att svara på detta behöver vi se på utvecklingen av turismen på Åland och på hur konkurrensläget förändrats.

2.2 TURISMENS UTVECKLING DE SENASTE FEM ÅREN

Det totala antalet inresande är i stort sett oförändrat de senaste fem åren och antalet uppgår således till ca 2,1 miljoner 2018. Antalet **kommersiella övernattningar** (dvs. hotell, gästhem och stugbyar med fler än fem rum/stugor, camping och gästhamnar) har likaså legat på en relativt stabil nivå, runt 500 000, de senaste fem åren. Däremot ökade det **totala antalet övernattningar** (inkluderar även oregistrerade kommersiella och icke kommersiella övernattningar som t.ex. anläggningar med under fem rum/stugor, logi hos privatperson mot betalning, logi hos släkt och vänner eller i eget fritidshus) med 8% under samma tidsperiod och uppgår nu till ca 1,8 miljoner.⁸

I ÅSUB:s senaste rapport har man även beaktat logi hos privatperson mot betalning (tex Airbnb), vilken uppskattas till ca 36 000 övernattningar. Om dessa övernattningar adderas till de kommersiella övernattningarna 2018 kan vi se en 4% ökning i antal kommersiella övernattningar under de senaste fem åren.⁹

Tillväxten korrelerar till viss del med kapaciteten (antalet

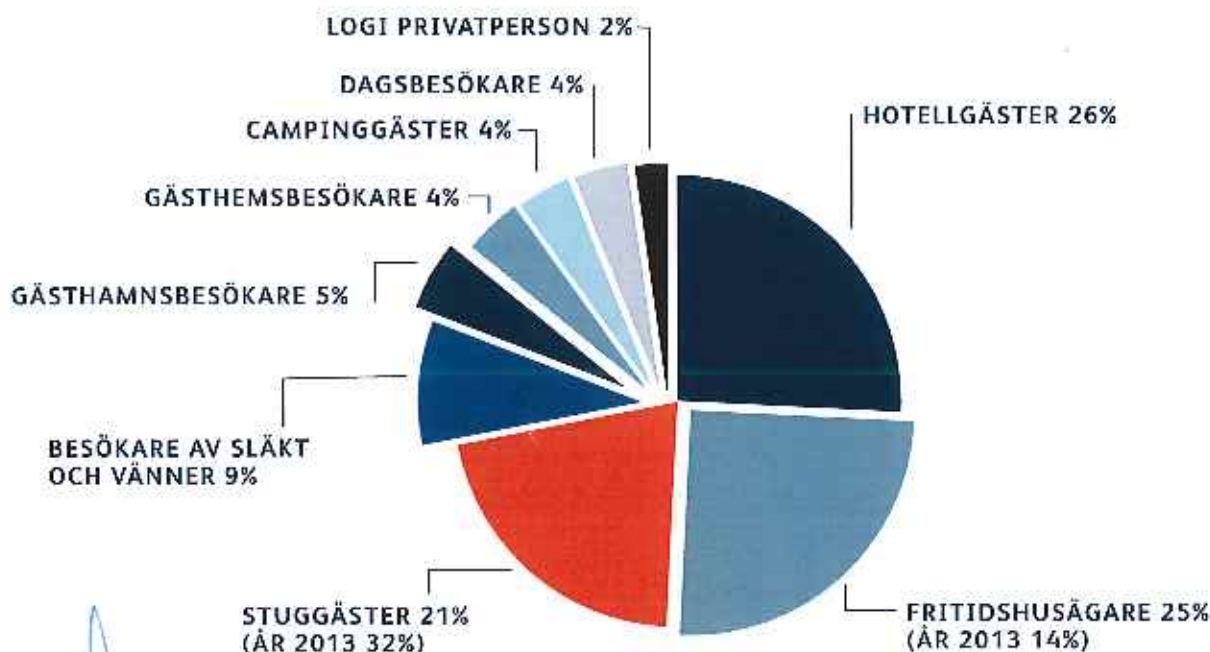
anläggningar). Bland de kommersiella övernattningarna minskar antalet stugövernattningar med 18% under de senaste fem åren, vilket följer utvecklingen av kapaciteten som minskat med 20% under samma tidsperiod. Övernattningar på gästhem har å andra sidan ökat med 15% i takt med att kapaciteten ökat med 26%. Antalet övernattningar på hotell har dock ökat med 5% trots att kapaciteten sjunkit med 11%.^{10 11} Detta kan förklaras av en generell trend i ökad efterfrågan på hotellövernattningar, vilket kan ses både i Sverige och Finland där antalet hotellövernattningar stadigt ökar.^{12 13}

Antal anlända till registrerade kommersiella logi-anläggningar (hotell, stugbyar, gästhem och camping) har ökat med 7% under de senaste fem åren trots att antalet övernattningar har varit så gott som oförändrat¹⁴, vilket förklaras av att den genomsnittliga vistelselängden för dessa logiformer har minskat från 2,1 till 2,0 nätter under samma tidsperiod. Finländare står för närmare hälften av alla registrerade kommersiella övernattningar, medan övernattningarna från Sverige minskat. (-7,3% år 2018.)¹⁵

Förutom antalet anlända och antalet övernattningar är det relevant att titta på **turisternas konsumtion**. **Dygnskonsumtionen** är högst bland hotellgäster och gästhembesökare följt av den "nya" gruppen logi hos privatperson. Genomsnittskonsumtionen per dygn stiger år för år, men tillväxttakten har avtagit successivt de senaste femton åren. Den genomsnittliga turistens dygnskonsumtion är relativt stabil under året, endast aningen högre under högsäsong (juni-augusti enligt ÅSUB) jämfört med lågsäsong (övriga månader enligt ÅSUB).¹⁶

Sett till den **totala landkonsumtionen** står fritidshusägarna för den största tillväxten (+89%) tack vare längre vistelsetid, ökat antal personer per besök samt ökad dygnskonsumtion. Stuggästernas totala konsumtion minskade med 29% på grund av minskat antal övernattningar tillsammans med lägre dygnskonsumtion.¹⁷

FÖRDELNING AV TURISTERNAS TOTALA LANDKONSUMTION 2018

2.3 BRANSCHANALYS¹⁹

För att skapa oss en bättre förståelse för våra åländska turismföretag och deras utmaningar i vardagen har VIsit Åland gjort en Branschanalys. Branschanalysen visar att turismbranschen på Åland är i en pågående förändringsprocess, uppdelad i två läger. En av orsakerna till processen är att kraven på att verka som turismföretagare ökat. Företagen behöver vara mera lyhörda för besökarens behov och krav, utvecklingsbenägna, uppfylla fler regler och krav, samt ta ett större eget ansvar för sin digitala synlighet, marknadsföring och försäljning.

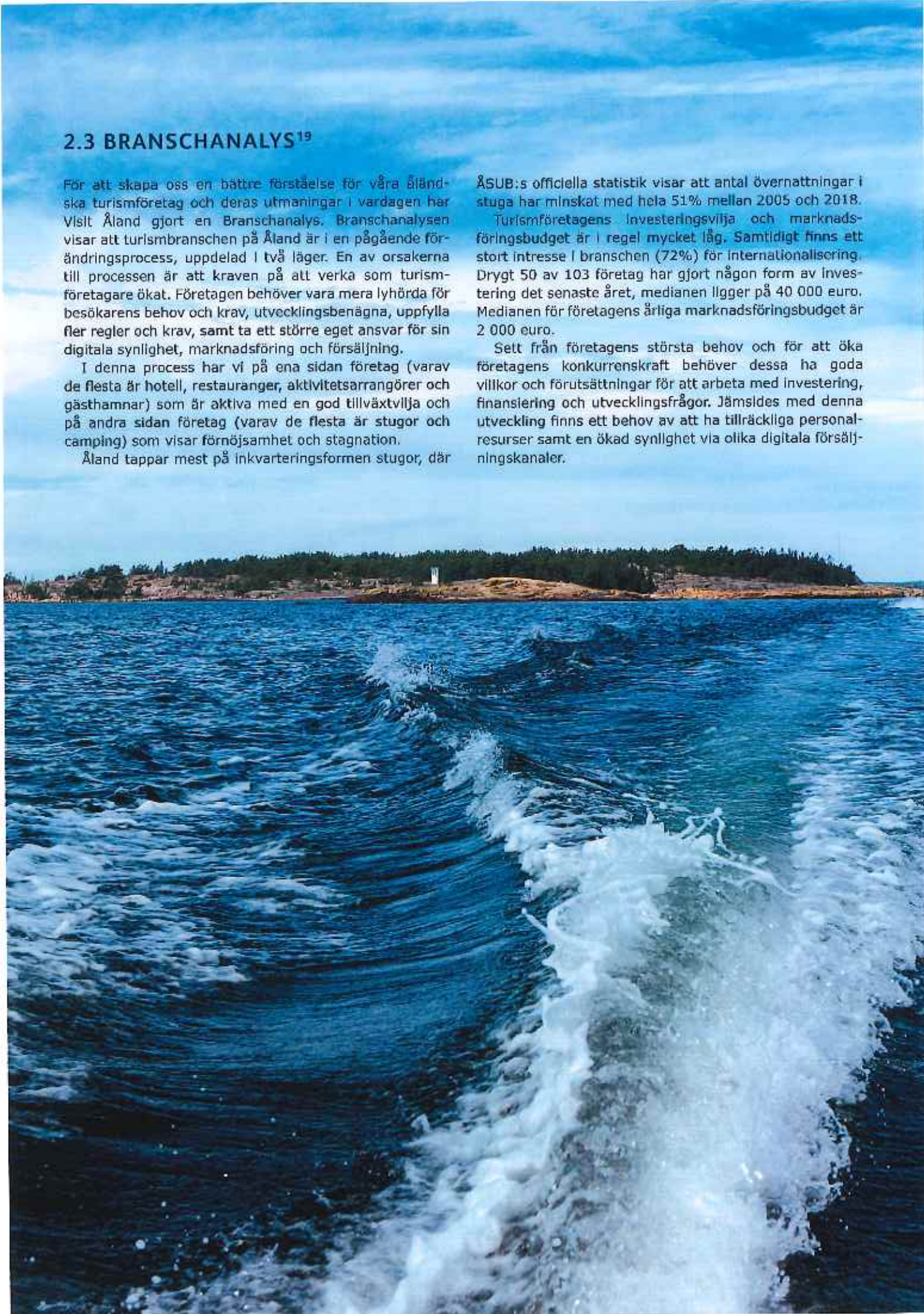
I denna process har vi på ena sidan företag (varav de flesta är hotell, restauranger, aktivitetsarrangörer och gästhamnar) som är aktiva med en god tillväxtvillja och på andra sidan företag (varav de flesta är stugor och camping) som visar förnöjsamhet och stagnation.

Åland tappar mest på inkvarteringsformen stugor, där

ÅSUB:s officiella statistik visar att antal övernattningar i stuga har minskat med hela 51% mellan 2005 och 2018.

Turismföretagens investeringsvilja och marknadsföringsbudget är i regel mycket låg. Samtidigt finns ett stort intresse i branschen (72%) för internationalisering. Drygt 50 av 103 företag har gjort någon form av investering det senaste året, medianen ligger på 40 000 euro. Medianen för företagens årliga marknadsföringsbudget är 2 000 euro.

Sett från företagets största behov och för att öka företagets konkurrenskraft behöver dessa ha goda villkor och förutsättningar för att arbeta med investering, finansiering och utvecklingsfrågor. Jämsides med denna utveckling finns ett behov av att ha tillräckliga personalresurser samt en ökad synlighet via olika digitala försäljningskanaler.

3. OMVÄRLDEN OCH TRENDER

3.1 TURISMENS UTVECKLING I VÅRA NÄROMRÅDEN OCH GLOBALT

Turismen fortsätter att visa stark tillväxt globalt och är en av de snabbast växande ekonomiska sektorerna i världen. Enligt FN:s turistorgan UNWTO har antalet internationella ankomster (med minst en övernattningsnatt) i världen mer än fördubblats de senaste 20 åren och spås fortsätta öka på lång sikt trots klimatmedvetenhet, som kan påverka flygresandet.²⁰

2018 ökade antalet internationella ankomster globalt med 6% jämfört med 2017. Europa följer den globala utvecklingen med en tillväxt på 6% 2018.²¹ Finland hade efter ett mycket starkt 2017 en svagare utveckling 2018 (1,5%) medan Sverige ökade antalet internationella gästnätter med 7%. Vad gäller inrikesturism ökar de inhemska gästnätterna i Finland i samma takt som de internationella, medan tillväxttakten för inhemska gästnätter i Sverige är svagare med en ökning på 2% under 2018. Tillväxten i båda länder är betydligt starkare i storstadsområden jämfört med övriga delar av landet.^{22 23 24}

I både Finland och Sverige spås fortsatt tillväxt. I Finland har arbets- och näringsministeriet satt upp en målsättning om att landet ska vara Nordeuropas främsta turistmål år 2025 och tillväxten förväntas bli större än de övriga EU-ländernas genomsnitt 2018-2028.²⁵ Sverige förutspås öka antal gästnätter med 30% från 2016 till 2027.²⁶ I juli 2019 meddelade den svenska regeringen att de avsätter 5 miljarder kronor till Tillväxtverket för att undersöka hur besöksnäring och industri kan samverka samt genomföra insatser som syftar till att förenkla för företagen i besöksnäringen.²⁷

3.2 UTVECKLINGEN PÅ ÅLANDS HUVUDMARKNADER

Enligt Turismstrategin för Åland 2012-2022 är Finland och Sverige prioriterade marknader i det turismrelaterade arbetet. Finländarna och svenskarna stod 2018 sammanlagt för 86% (ca 350 000) av de registrerade kommersiella övernattningsnätterna på Åland. Övriga Norden utgjorde sammanlagt 2,5% (ca 10 500). Europa utan Norden stod sammanlagt för 11% (ca 47 000) av övernattningsnätterna per år, varav 3% var tyskar (ca 15 300).

Svenskarnas fritidsresande utomlands (med minst en övernattningsnatt) har ökat stadigt de senaste åren men har nu för första gången sedan finanskrisen för ca tio år sedan minskat. Vagabonds resebarometer 2019 visar att en majoritet (64%) av dem som minskat sitt resande gjorde det pga mediernas täta rapportering om miljön och flygets påverkan på klimatet. Det är första gången som miljön och klimatet syns som en faktor för minskat resande i denna mätning sedan starten 2010. Till klimatet räknas även ett ändrat resebeteende på grund

av den varma sommaren 2018. En annan orsak till minskat resande anges vara valutakursen. 35% av de tillfrågade kommer i framtiden att ytterligare dra ner på sitt utlandsresande.²⁸

I motsats till minskat resande utomlands fortsätter resor inom Sverige att öka i samma takt som tidigare²⁹ där naturrelaterade resor ökar i popularitet. Ett exempel på detta är att bokning av resor till fjällen inkommande sommar har ökat med 10% jämfört med förra året.³⁰ Sannolika orsaker är även här den svaga kronkursen och klimatoro i kombination med sökandet efter kontrast till den stressiga och bullriga storstadsmiljön.

Det har även skett ett trendbrott i antal flygresande från svenska flygplatser (både utrikes och inrikes). Antalet resande minskade med 4,5% under första kvartalet 2019 jämfört med samma period föregående år, vilket motsvarar ca 380 000 passagerare.^{31 32}

I Finland ser vi en liknande utveckling som i Sverige, dvs att frilidsresor (både inrikes och utrikes) samt inrikes arbetsresor minskar. Däremot ökar antalet arbetsresor utomlands.³³ Flygresandet i Finland fortsätter att öka men inte i lika hög takt som tidigare, vilket kan tyda på en liknande trend som den vi ser i Sverige.³⁴

En trend om minskat flygresande till förmån för mer klimatvänliga alternativ, innebär ett attraktivare Åland som "utlandsresan i närområdet".

3.3 TRENDER INOM TURISM-NÄRINGEN³⁵

Vi lever i en föränderlig värld där globala drivkrafter påverkar konsumtionen genom förändrade attityder och beteenden. Dessa påverkar dagens och framtidens turistnäring och har även implikationer för Åland. Nedan en sammanfattning av internationella och nationella turistiska trendrapporter.

INTRESSE- OCH AKTIVITETSSTYRT

Resanledningen blir allt oftare **aktivitetsstyrd** och demografiska variabler får därmed en minskad betydelse. Resenärer kommer att söka efter ett **sammanhang och en gemenskap** som bekräftar deras intressen och värderingar. Parallellt ökar **soloresande** där möjlighet till avskildhet för egentid efterfrågas, men även möjligheten att träffa människor med liknande intressen.

UNIKT OCH GENUINT

Sökandet efter det äkta fortsätter. Samtidigt sker en förflyttning från lyx till **exklusiva upplevelser** som känns unika för konsumenten. **Personifiering** blir därmed ännu viktigare. Konsumenten förväntar sig att företagen ska "känna" denna och utgående från tidigare köpbeteende erbjuda skräddarsydda produkter och tjänster.

KROPP OCH SINNE

Det råder fortfarande stort **hälsfokus**, vilket avspeglas både i reseanledning men även i möjlighet till hälso-relaterade aktiviteter på resmålet. Människans behov av **självförverkligande** aktiviteter under resan fortsätter öka och **lugn och ro** är fortsatt viktigt.

EFFEKTIVITET OCH ENKELHET

När det idag är lätt att resa långt behöver det också vara **lätt att resa kort**. Det ska även vara **lätt att ta sig runt på resmålet** samt **lätt att hitta information**. För målgruppen äldre (som växer och är köpstark) är betydelsen av enkelt resande viktig. Vi har också i en tid av ständigt tidsbrist behov av ett **effektivt och meningsfullt användande av vår tid** samt att kombinera nytta med nöje, sk **bleasure**, där t.ex. wifi möjliggör arbete på transporten och semesterorten.

INFORMATION OCH INSPIRATION

Det har blivit vanligare att köp föregås av en längre period av **inspirations- och informationshämtning** och konsumenten lätt kan **jämföra utbud och priser**. Globalisering, bra kommunikationer och ett ökat välstånd leder till att världen "krymper", dvs **konkurrensen är global**. Å andra sidan kan reseupplevelser allt enklare bokas och därefter ändras eller avbokas varpå beslutsprocessen i sig förändrats. Den förändrade beslutsprocessen har direkta konsekvenser för företagens verksamhetsplanering.

HÅLLBARHET OCH MEDVETENHET

Förra året gick diskussionerna heta om över-turism och exploatering av turistiska mål. Oavsett detta, kommer resandet att fortsätta öka. Men, klimatoron ändrar konsumentbeteendet och leder till behov av mera klimatvänliga transportalternativ samt hållbara alternativ för boende och mat. Klimatoron bidrar till att kortare resor ökar, vilket ökar resandet i närområdena och långhelgsemestrande. Varna somrar i Europa gör Norden mera attraktivt. Det är också viktigt med en tydlig varumärkesprofil som konsumenten kan, och vill, identifiera sig med, då man i dagens värld skapar och aktivt värnar om sin identitet i bl.a. sociala medier.

DIGITALISERING - EN TREND SOM GENOMSYRAR ALLT

Dagens konsument är van vid att ha tillgång till bra internetuppkoppling överallt. Den förväntade svarstiden kortas ner i takt med att tempot i samhället skruvas upp. Man förväntar sig också en sömlös upplevelse där information från olika kanaler sammanförs samt att turistföretagen finns representerad på det media som kunden är aktiv på.

Digitaliseringen har möjliggjort nya affärsmodeller såsom **delningsekonomin** där privatpersoner utmanar traditionella aktörer i branschen. Airbnb är ett exempel på detta som dessutom uppfyller trenden "sökande efter det äkta" vid boende i "ett riktigt hem".

Makten förflyttas till individer och grupper. Traditionella

experter och institutioner får ge plats åt vänner, familj och framförallt **influencers**. Influencer-området förväntas växa kraftigt under 2019. **Rating-samhället** fortsätter att växa och vikten av att få ett bra betyg på exempelvis Tripadvisor ökar.

"Mobile first" - hemsidan bör vara mobillanpassad eftersom allt fler använder mobilen vid bokning av resa. Mobilen används även som hjälpmedel under resan, vilket öppnar upp många möjligheter, exempelvis med geostyrning och augmented reality*.

DESTINATIONSMARKNADSFÖRING

Samtalsämnet 2018 handlade mycket om att video och influencers återigen tog allt mer utrymme i marknadsföringen. Framöver blir utmaningen att ytterligare anpassa innehållet till individen. Big data, chatbots och strategiska partnerskap med digitala marknadsförings- och försäljningsplattformar bidrar till att skapa ett större värde för potentiella besökare. Ett relevant innehåll är dock ingenting värt utan en god distributionsstrategi. Därför ligger fokus på att skapa diskussion i för målgruppen relevanta kanaler. Innehållet, som behöver fungera i köpt, förtjänad och delad media, skall bidra till att skapa efterfrågan, engagera användarna och slutligen konvertera dessa till potentiella besökare. Partnerskap med för destinationen intressanta företag ger destinationsorganisationerna tillgång till marknadsföringskanaler utöver sina egna.

INTERNATIONALISERING

En hårdare konkurrens driver till mera segmenterad marknadsföring och försäljning. Det gäller att producera relevant innehåll för kunden. I samband med att individens intressen allt mer styr val av destination, har betydelsen av geografiskt avstånd till destinationen minskat. Vi hittar relevanta nischade målgrupper utanför Ålands primära marknader. En internationell marknadsföring av destinationen kräver dock ett starkt varumärke, resurser och en exportmognad i branschen.

Europa semestrar senare än Norden. Åland kan internationellt positionera sig som en unik del av Finland och Norden. I marknadsföringen behöver Åland samarbeta med Visit Finland och företag som arbetar internationellt och har ett särskilt Ålands-intresse för att nå ut i Europa.

* Augmented reality (AR) är en interaktiv upplevelse av en verklig miljö där objekten som finns i den verkliga världen förbättras av datorgenererad perceptuell information, ibland över flera sensoriska modaliteter; inklusive visuella, hörsel, haptiska, somatosensoriska och luktande.

4. FOKUSOMRÅDEN 2020-2022

Med kunskap om turismens betydelse för Åland, dess utveckling och pågående trender kan vi peka på några fokusområden för destinationen att samlas kring för en framgångsrik utveckling.

Utgångspunkten för samtliga fokusområden är en strävan att uppfylla målsättningen för mål 5 i Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda, vilket innebär att öka Ålands attraktionskraft genom att öka antalet nya företag, inflyttare och besökare. Fokusområdena tar även avstamp i nyligen gjorda undersökningar som Visit Ålands bransch- och trendanalys, projektet Varumärket Åland och ÅSUB:s senaste undersökning Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2018.

Det krävs en tydlig Turismstrategi för Åland för att ändra kurs och åstadkomma en framgångsrik turismutveckling. Arbetet med en uppdaterad strategi har påbörjats, varpå alla möjligheter att se över fokusområden i dagsläge finns. En strategi är dock inget värt utan rätta förutsättningar och resurser för att kunna driva och utveckla det kommande arbetet i linje med strategin.

Turismen inkluderar inte enbart de rent turistiska verksamheterna, utan inbegriper hela samhället, från infrastruktur till ölanningen som står värd för besöket. Hela destinationen har ett ansvar för att utvecklingen sker i en positiv riktning, vilket innebär att det turistiska perspektivet fortlöpande behöver beaktas i beslutsfattandet.

1. IMPLEMENTERA VARUMÄRKET ÅLAND LOKALT OCH NISCHA MARKNADSFÖRINGEN

En enad bild både lokalt och utåt skapar en tydlig positionering av Åland som resedestination. Komplettera med effektiv branding i kombination med en allt mer nischad marknadsföring och försäljning. Konkurrensen är stenhård. Det gäller att prioritera.

2. BÄTTRE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR FÖRETAGANDE

Lagar, regler och investeringsstöd behöver ses över för att öka innovation och bidra till ökad lönsamhet. Verksamheterna är ofta små, varpå ökad reglering har en direkt negativ inverkan på företagandet. Framtidens företag behöver kompetent och engagerad personal och flexibilitet för att kunna möta ett snabbt ändrande konsumentbeteende.

Turlsmen behöver beaktas i allt beslutsfattande. Fler nya aktörer behövs i branschen och en konstruktiv dialog om utveckling upprättas.

3. BESÖKAREN I FOKUS

Åland behöver konkurrenskraftiga turistiska helhetsupplevelser som är hållbara och eftertraktade ur kundens synvinkel. Utvecklingen har gått från att leverera produkter och tjänster till att erbjuda unika helhetsupplevelser. Hitta incitament till ökat samarbete och sporra till hållbar och digital utveckling.

4. VÄRDSKAP OCH KUNDSERVICE

Få destinationer har lyckats bli konkurrenskraftiga utan ett gott värdskap och en god kundservice. Dålig eller medelmåttig service kan inte ersättas med ökad marknadsföring. Däremot är ett gott värdskap och en god kundservice värd klart mer än köpt synlighet. Dagens besökare är destinationens barometer och marknadsförare. De utvärderar sina upplevelser i realtid och bidrar till att antingen hjälpa eller stjälpa en turistisk upplevelse.

JS DV

5. SAMMANFATTNING

Åland är beroende av turismen. Turismen har utöver en positiv inverkan på den åländska ekonomin, även en viktig roll för inflyttning och sysselsättning. Turismen är en basnäring för Åland.

Globalt och i våra närområden spås turismen fortsätta växa. På Ålands huvudmarknader (Finland och Sverige) syns en minskning i utlandsresande som dels verkar bero på klimatoro och valutakurser.

Det totala antalet registrerade kommersiella övernattningar på Åland har de senaste fem åren legat på

mer eller mindre samma nivå. Ökningen i det totala antalet övernattningar kommer från icke-kommersiellt boende och oregistrerat kommersiellt boende. Den totala konsumtionen ökar sakta. Förädlingsvärdet och lönsamheten sjunker.

Turismen på Åland genomgår som bäst en förändring och destinationen i sin helhet halkar efter i utvecklingen. För att skapa exklusiva och personifierade besöksupplevelser behövs de rätta förutsättningarna.

6. ANSVARSOMRÅDEN

Ålands landskapsregering

- Ansvarar för *Turismstrategi för Åland 2012-2022*
- Investeringsstöd för företagsutveckling
- Näringsavdelningen kontakt och i nyckelroll för attstöd utveckling

Ålands Näringsliv

- Företagsrådgivning och stöd i affärsutveckling
- Remissinstans för näringslivsfrågor
- Kurser och utbildningar

Visit Åland

- Samla och dela omvärldskunskap och statistik
- Sporra till företags- och destinationsutveckling
- Driva marknadsföringen av en bredare Ålandsbild, sk. destinationsmarknadsföring och branding
- Upprätthålla Ålands officiella turistinformation

Utbildningssektor

- Utbildning och kurser

Turismföretagare

- Produkt- och tjänstutveckling
- Samarbeta för att skapa helhetsupplevelser
- Marknadsföring och försäljning
- Kvalitetssäkring
- Kundservice och värdskap

Åläningar/det åländska samhället

- Ambassadörer för Åland
- Vård för besöket
- Bidra till att stärka Ålandsbilden genom att sprida information och inspirera till att besöka Åland

7. DEFINITIONER OCH KÄLLOR

Turism - aktiviteter då människor reser till platser utanför sin vanliga omgivning och vistas där oavbrutet i högst ett år på grund av fritid, affärer eller andra syften. (enligt UNWTO= United Nation World Tourism Organisation)

Turist - en person som tillbringat minst en natt på resmålet, antingen i avgiftsbelagd eller avgiftsfri inkvartering.

Destinationsmarknadsföring - marknadsföring av en destination i sin helhet (ej enskilda produkter eller tjänster)

Destinationsutveckling - omvärldskunskap och analys, input, stimulerande åtgärder och inspiration till utveckling av det turistiska utbudet samt utvecklingen av de av landskapet och kommunerna förvaltade turistiska attraktionerna.

Turismkonsumtion - Ålands-besökarnas sammanlagda konsumtion i land och till sjöss (inkl. ej ålänningars konsumtion ombord) och turismsektorns totala exportvärde.

Förädlingsvärde - värdet av turismens totala bidrag till Ålands BNP

KÄLLOR

1,5,8,9,10,15,16,17,18,25 Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2018, ÅSUB

² Uppgift per e-post från ÅSUB

⁶ Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2013, ÅSUB

³ Varuhandelsstatistik 2013-2017, ÅSUB

⁴ Travel & Tourism Economic Impact 2019, World Travel Council, www.wtcc.org

⁷ Research, Visitor International, www.visitorinternational.lcdesignportal.com

¹¹ Inkvarteringsstatistik 2013 & 2018, ÅSUB

^{12,23,32,33} Statistikcentralen, www.stat.fi

^{13,24,28} Statistiska Centralbyrån, www.scb.se

¹⁴ Turiststatistik 2013, ÅSUB

¹⁸ Branschanalys 2018, Visit Åland

²⁰ International Tourism Results 2018 and Outlook 2019, UNWTO, www.unwto.org

²¹ World Tourism Barometer, Volume 17, January 2019, UNWTO, www.unwto.org

²² Matkailun kehitys 2018, Visit Finland, www.businessfinland.fi

²⁶ Trendrapport 2018, Visit Sweden, www.corporate.visitsweden.com

²⁷ Sveriges regering, www.regeringen.se, Juli 2019

²⁸ Vagabonds Resebarometer 2019, www.vagabond.se

²⁹ Nyheterna 29.4.2019, TV4

³⁰ Travel News 2019, www.travelnews.se

³¹ Flygplatsstatistik, www.transportstyrelsen.se

³⁴ Liikennetilastot, www.finavia.fi

³⁵ Trendbevakning, 2018, Visit Åland, med följande originalkällor:

Accor Hotels Hospitality Trends In 2018

Booking.com Eight Travel Predictions for 2018

Google Consumer Insights 2018

ITB World Travel Trends Report January 2018

ETC (European Tourism Commission) 2018

ETOUR Turism i Natur 2016

Phocuswre 2017

Recode, maj 2018

Resebarometern 2018

Skift 2018

The Future of Travel: New consumer behavior and the technology giving it flight, 2017

The Hospitality Market in Scandinavia – overview and challenges faced by hotel operators, PWC 2017

Ticket 2018

Tillväxtverket: IBIS 2014

Tillväxtverket: Svenskars resande 2018

Tjäreborg Finland resetrender 2018

Kalros Future Trend Watch 2016

TUI Restrender 2018

UNWTO Tourism Highlights, 2018 Edition

UNWTO Statistics and Trends Programme 2018

UNWTO Utveckling globalt resande: World Tourism Barometer Volume 15, augusti 2017

Ving: Fem trender 2018

Visit Sweden Trendrapport 2018

